

معاونت درمان

پانل مدیریت برنامه های تغذیه بالینی معاونت های درمان دانشگاه های علوم پزشکی کشور

دفتر مدیریت بیمارستانی و تعالی خدمات بالینی

گروه تغذیه بالینی

بسمه تعالی

پانل مدیریت برنامه های تغذیه بالینی
معاونت های درمان دانشگاههای علوم پزشکی کشور

تهیه کننده: دکتر پریسا ترابی

با تشکر از نظرات ارزشمند کارشناسان محترم تغذیه معاونت های درمان:

۱. دانشگاه علوم پزشکی اصفهان: رضوان کاظمی
۲. دانشگاه علوم پزشکی البرز: آزاده عباسی
۳. دانشگاه علوم پزشکی ایران: زهرا سلطانی رضوانده
۴. دانشگاه علوم پزشکی بم: فاطمه جهان گشا
۵. دانشگاه علوم پزشکی تهران: شیما هادوی
۶. دانشگاه علوم پزشکی زابل: سعیده جهان تیغ
۷. دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی: راضیه سروریان
۸. دانشگاه علوم پزشکی قزوین: ندا دهناد
۹. دانشگاه علوم پزشکی کاشان: وجیهه عربشاهی
۱۰. دانشگاه علوم پزشکی کرمان: مژگان خطیبی
۱۱. دانشگاه علوم پزشکی گیلان: سمیه پورعبداللهی
۱۲. دانشگاه علوم پزشکی مازندران: فیروز امینی آلاستی
۱۳. دانشگاه علوم پزشکی مشهد: مریم هاشمی

مقدمه:

پانل مدیریت برنامه تغذیه بالینی با هدف ارزیابی عملکرد معاونت های درمان در خصوص نحوه و میزان اجرای برنامه های تغذیه بالینی ابلاغی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی در بیمارستان های تابعه طراحی شده است.

این پانل دربرگیرنده اطلاعات و شاخص های برنامه تغذیه بالینی دانشگاه- شامل نتایج فعالیت ستادی و اجرای برنامه ها در سطح بیمارستان های تابعه- می باشد که انتظار می رود میانگین شاخص های بدست آمده از مجموع بیمارستان های تحت پوشش دانشگاه، طی دوره های ۶ ماهه در دو نوبت در سال (انتهای نیمه اول و انتهای نیمه دوم سال) جمع آوری شود.

نحوه ارائه گزارش در قالب فایل Excel بارگزاری شده در پورتال گروه تغذیه بالینی می باشد.

یکی از روش های جمع آوری داده ها، استفاده از سیستم اطلاعات الکترونیک بیمارستان (HIS) است که با وارد کردن داده های اولیه تغذیه بیماران بستری می توان به بخش اعظم شاخص ها دست یافت.

ضمن تاکید بر لزوم جذب کارشناس تغذیه در بیمارستان ها و معاونت های درمان فاقد کارشناس تغذیه در دانشگاههای علوم پزشکی کشور، شاخص های بیمارستان های فاقد کارشناس تغذیه نیز باید تا زمان جذب کارشناس مربوطه، به نحو مقتضی جمع آوری و در مجموع شاخص های تغذیه معاونت لحاظ شده و به عنوان گزارش عملکرد معاونت درمان به دفتر مدیریت بیمارستانی و تعالی خدمات بالینی وزارت متبوع ارسال گردد.

شاخص های ساختاری، مدیریتی و عملکردی ستاد دانشگاه در گروه تغذیه، شاخص هایی هستند که عملکرد معاونت درمان دانشگاه را در خصوص پیاده سازی برنامه های تغذیه بالینی در مراکز درمانی تحت پوشش نشان می دهد.

تعریف و فرمول شاخص های تغذیه بالینی

ردیف	شاخص	فرمول
۱	نسبت کارشناس تغذیه به تخت بستری فعال (I)	نسبت تعداد کارشناسان تغذیه بیمارستان (در مدیریت خدمات غذایی و مشاوره تغذیه و رژیم درمانی) به کل تعداد تخت بستری فعال در بیمارستان (فرد به تخت)
۲	میزان بیمارستانهای واجد کلینیک سرپایی فعال تغذیه (I)	نسبت تعداد بیمارستانهای واجد کلینیک سرپایی فعال تغذیه (در شیفت صبح و/یا عصر) به کل تعداد بیمارستانها (درصد)
۳	میزان مشارکت کارشناسان تغذیه در عقد قراردادهای واگذاری خدمات غذایی (P)	نسبت تعداد بیمارستانهایی که کارشناس تغذیه آن ناظر بر عقد قراردادهای پیمانکاری خدمات غذایی است بر کل تعداد بیمارستانها (درصد) (در هر یک از گزارشات ۶ ماهه، آمار آخرین وضعیت قرارداد مربوط به سال گذشته ذکر شود)
۴	پوشش منوی غذایی متنوع (P)	تعداد بیمارستانهایی که دارای منوی غذایی متنوع (شامل حداقل دو انتخاب در هر وعده بدون تکرار در همان روز) هستند به کل تعداد بیمارستانها (درصد)
۵	پوشش مراقبت تغذیه ای بیماران بستری در ICU/ PICU (P/O)	نسبت تعداد پرونده بیماران غیر NPO واجد فرم ارزیابی تخصصی تکمیل شده در ICU و PICU به کل تعداد پرونده های بیماران غیر NPO بخش های ICU و PICU بیمارستان (درصد)
۶	پوشش مراقبت تغذیه ای بیماران بستری در بخش های کلیه، دیالیز و پیوند (P/O)	نسبت تعداد پرونده های واجد فرم ارزیابی تخصصی تکمیل شده در بخش های کلیه، دیالیز و پیوند به کل تعداد پرونده های بخش های کلیه، دیالیز و پیوند بیمارستان (درصد)
۷	پوشش مراقبت تغذیه ای بیماران بستری در بخش های سوختگی (P/O)	نسبت تعداد پرونده های واجد فرم ارزیابی تخصصی تکمیل شده در بخش های سوختگی به کل تعداد پرونده های بخش های سوختگی بیمارستان (درصد)
۸	پوشش استفاده از گاوآژ تجاری برای بیماران بستری در ICU (P)	نسبت تعداد بیماران ICU که فرمولای تجاری آماده (محلول یا پودر) برایشان استفاده شده به کل بیمارانی که گاوآژ برایشان تجویز شده است (درصد)
۹	پوشش ورود اطلاعات رژیم غذایی بیماران در HIS بیمارستان	نسبت تعداد بیمارستانهایی که اطلاعات رژیم غذایی بیماران و مطابقت آن با غذای سرو شده را در HIS وارد می کنند به کل تعداد بیمارستانها (درصد)
۱۰	میزان توزیع حداقل ۲ نوبت میان وعده برای گروه های آسیب پذیر (I)	نسبت تعداد بیمارستانهای توزیع کننده حداقل دو نوبت میان وعده برای کودکان، زنان باردار و بیماران مبتلا به دیابت به کل تعداد بیمارستانها (درصد)

۱۱	میزان اثر بخشی دوره های آموزشی(O)	میانگین ارتقاء نمرات کارشناسان تغذیه در پس آزمون نسبت به پیش آزمون در کارگاههای برگزار شده توسط دانشگاه(درصد)
۱۲	میزان آشپزخانه فعال در بیمارستانها(I)	نسبت تعداد بیمارستان هایی که تامین غذای بیماران بطور کامل در آشپزخانه داخل بیمارستان انجام می شود به کل تعداد بیمارستان ها(درصد)
۱۳	پوشش استفاده از ظروف قابل شستشو در توزیع غذای بیماران بستری غیر ایزوله و غیر عفونی(I)	نسبت تعداد بیمارستان هایی که غذای بیماران غیر عفونی و غیر ایزوله را در ظروف قابل شستشو (چینی،آرکوپال یا بلور) سرو می کنند به کل تعداد بیمارستان های تحت پوشش (درصد)
۱۴	پوشش استفاده از ترولی های گرمخانه دار در کلیه بخش ها(I)	نسبت تعداد بخش های بیمارستان ها که برای حمل و توزیع غذای بیماران از ترولی های گرمخانه دار استفاده می کنند به کل تعداد بخش های بیمارستان ها (درصد)
۱۵	پوشش استفاده از تجهیزات پخت صنعتی در آشپزخانه بیمارستان (I)	نسبت تعداد بیمارستان های واجد تجهیزات صنعتی پخت(چلوپز، خورش پز،کباب پز)به کل بیمارستان ها(درصد)
۱۶	میزان امتیاز اعتبار بخشی بخش تغذیه	میانگین امتیازات اعتبار بخشی بخش تغذیه بیمارستان ها
۱۷	میزان بیماران ترخیص شده طی ۶ ماه گذشته که مشاوره تغذیه شده و رژیم و برنامه غذایی دریافت نموده اند(O)	نسبت تعداد بیماران ترخیص شده طی ۶ ماه اخیر که رژیم غذایی بطور مکتوب در فرم ارزیابی تخصصی آنها درج شده است به کل بیماران ترخیص شده در این مدت زمانی(درصد)
۱۸	میزان رضایتمندی بیماران از مشاوره تغذیه * (OC)	نسبت مجموع تعداد پاسخ های رضایت بیماران(خوب و بلی)از مجموع سوالات مشاوره تغذیه به کل تعداد سوالات پرسشنامه (درصد) {مثال: در سنجش رضایتمندی ۲۰ بیمار(تکمیل ۲۰ پرسشنامه ۲۴ سوالی سنجش رضایتمندی) که جمعا شامل ۴۸۰سوال می باشد، ۱۵۰ مورد رضایتمندی (خوب یا بلی) و بقیه متوسط یا ضعیف یا خیر ارزیابی شده اند، درصد رضایتمندی حدود ۳۰٪ میباشد.}
۱۹	میزان رضایتمندی بیماران از خدمات غذایی * (OC)	نسبت مجموع تعداد پاسخ های رضایت بیماران (خوب و بلی)از مجموع سوالات مدیریت خدمات غذایی به کل سوالات پرسشنامه (درصد)

(I): Input index

(P): Process

(O): Output

(OC): Outcome

شاخص های هایلایت شده: مواردی است که کارشناسان تغذیه بیمارستان مسئول استخراج اطلاعات از پرونده ها یا HIS و ارائه به کارشناس تغذیه معاونت هستند.

دستور العمل تکمیل جداول پانل مدیریت برنامه تغذیه بالینی

جدول ۱- پانل تغذیه بالینی بیمارستان : تکمیل شده در بیمارستان ها توسط کارشناس تغذیه معاونت درمان دانشگاه

این جدول جهت شناسایی اطلاعات تغذیه بالینی بیمارستان طراحی شده و توسط کارشناس تغذیه معاونت درمان دانشگاه و با کمک رئیس بخش تغذیه در بازدید های دوره ای (با تواتر حداقل سه ماه یکبار) تکمیل می گردد. به این ترتیب که بندهای شماره ۲۲ تا ۲۶ با اخذ گزارش از کارشناسان تغذیه بیمارستان و کنترل تصادفی آمار در بازدید ها، و سایر شاخص ها با مشاهده مستقیم و کنترل مستندات بیمارستان توسط کارشناس معاونت تکمیل می گردد.

در ستون اول، لیست آمار و شاخص های مدیریتی، عملکردی و برنامه ای تغذیه بالینی درج گردیده است. در ستون های مربوط به میزان بیمارستانی، آمار و شاخص های مورد نظر به تفکیک سالهای گذشته بر اساس مستندات موجود و یا بصورت تخمینی به جهت مقایسه روند تکامل آمار و شاخص ها درج می گردد.

ستون بعد مقادیر مورد انتظار در وضعیت مطلوب به عنوان معیار، درج شده است.

- **تواتر تکمیل اطلاعات جدول ۱:** لازم است اطلاعات مربوط به این جدول، در پایان هر ۳ ماه و پس از بازدید از بیمارستان تکمیل گردد.

جدول ۲: پانل تغذیه بالینی دانشگاه : جمع بندی اطلاعات بیمارستانها

این جدول جهت جمع بندی اطلاعات بیمارستان های تحت پوشش طراحی شده است.

در ستون اول، لیست آمار و شاخص های مدیریتی، عملکردی و برنامه ای تغذیه بالینی درج گردیده است. در ستون های مربوط به میزان بیمارستانها، آمار و شاخص های مورد نظر به تفکیک سالهای گذشته بر اساس مستندات موجود و یا بصورت تخمینی از میانگین وضعیت بیمارستانها، به جهت مقایسه روند تکامل آمار و شاخص ها درج می گردد.

ستون بعد مقادیر مورد انتظار در وضعیت مطلوب به عنوان معیار، درج شده است.

در ستون بعد، اطلاعات شاخص های بیمارستانها به تفکیک بیمارستان و شهرستان مورد نظر ثبت می شود. مواردی که بعلت عدم اجرای برنامه، فاقد آمار می باشند با علامت خط تیره علامت گذاری شوند تا مشخص شود که اطلاعاتی از آن شاخص برای بیمارستان مورد نظر وجود نداشته است.

در ستون آخر، بسته به نوع آمار، مجموع و یا میانگین مقادیر آمار بدست آمده از بیمارستان ها محاسبه و درج می گردد. در مواردی که "تعداد" مورد نظر است، مجموع آمار/ شاخص ها و در مواردی که "درصد" مورد نظر است، میانگین درصدها محاسبه و درج می گردد.

- **تواتر تکمیل اطلاعات جدول ۲:** لازم است اطلاعات مربوط به این جدول، هر ۶ ماه، یعنی در پایان ۶ ماهه اول و دوم سال با جمع بندی دو گزارش ۳ ماهه از دو بازدید بعمل آمده طی ۶ ماه گذشته از بیمارستان ها تکمیل و به ستاد وزارت بهداشت ارسال گردد.

جدول ۱- پانل تغذیه بالینی بیمارستان : تکمیل شده در بیمارستان ها توسط کارشناس معاونت درمان دانشگاه

پانل تغذیه بالینی بیمارستان/ سه ماهه: اول □ دوم □ سوم □ چهارم □								
ردیف	نام شاخص	مقادیر بیمارستان به تفکیک سال					میزان مطلوب/ معیار	سال ۹۵
		۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰		
۱	نسبت کارشناس تغذیه به تخت بستری فعال						۱ به ۵۰	
۲	وجود کلینیک سرپایی فعال تغذیه						بلی	
۳	مشارکت کارشناسان تغذیه در عقد قرارداد واگذاری خدمات غذایی						بلی	
۴	وجود منوی غذایی متنوع در رژیم غذایی بیماران بستری						بلی	
۵	پوشش مراقبت تغذیه ای بیماران بستری در ICU/PICU						۱۰۰ درصد	
۶	پوشش مراقبت تغذیه ای بیماران بستری در بخش های کلیه، دیالیز و پیوند						۱۰۰ درصد	
۷	پوشش مراقبت تغذیه ای بیماران بستری در بخش های سوختگی						۱۰۰ درصد	
۸	پوشش استفاده از گاوآژ تجاری برای بیماران بستری در ICU						۱۰۰ درصد	
۹	پوشش ورود اطلاعات رژیم غذایی بیماران در HIS بیمارستان						۱۰۰ درصد	
۱۰	توزیع حداقل ۲ نوبت میان وعده برای گروه های آسیب پذیر						بلی	
۱۱	وجود آشپزخانه فعال در بیمارستان						بلی	
۱۲	استفاده از ظروف قابل شستشو در توزیع غذای بیماران بستری غیر ایزوله و غیر عفونی						بلی	
۱۳	پوشش استفاده از ترولی های گرمخانه دار در کلیه بخش ها						۱۰۰ درصد	
۱۴	وجود تجهیزات پخت صنعتی در آشپزخانه						بلی	
۱۵	میزان بیماران ترخیص شده طی سه ماه گذشته که مشاوره تغذیه شده و رژیم و برنامه غذایی دریافت نموده اند						-قابل تغییر-	

							امتیاز اعتبار بخشی بخش تغذیه	۱۷
	۱۰۰ درصد						میزان رضایتمندی بیماران از مشاوره تغذیه	۱۸
	۱۰۰ درصد						میزان رضایتمندی بیماران از خدمات غذایی	۱۹

جدول ۲: پانل تغذیه بالینی دانشگاه علوم پزشکی شش ماهه: اول □ دوم □

پانل تغذیه بالینی دانشگاه علوم پزشکی شش ماهه: اول □ دوم □												
سال ۹۵					میزان مطلوب/معیار	میانگین مقادیر بیمارستان ها به تفکیک سال					نام شاخص	ردیف
میانگین دانشگاهی (تعداد/درصد)	شهرستان.....		شهرستان.....			۶ ماه دوم ۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰		
	بیمارستان	بیمارستان	بیمارستان	بیمارستان								
					۱ به ۵۰						نسبت کارشناس تغذیه به تخت بستری فعال	۱
					بلی/-						وجود کلینیک سرپایی فعال تغذیه	۲
					۱۰۰ درصد/بلی						میزان مشارکت کارشناسان تغذیه بیمارستانها در عقد قرارداد واگذاری خدمات غذایی	۳
					۱۰۰ درصد/بلی						وجود منوی غذایی متنوع	۴
					۱۰۰ درصد						پوشش مراقبت تغذیه ای بیماران بستری در ICU/PICU	۵
					۱۰۰ درصد						پوشش مراقبت تغذیه ای بیماران بستری در بخش های کلیه، دیالیز و پیوند	۶
					۱۰۰ درصد						پوشش مراقبت تغذیه ای بیماران بستری در بخش های سوختگی	۷
					درصد						میزان اثر بخشی دوره های آموزشی	۸
					۱۰۰ درصد						پوشش استفاده از گاوآژ تجاری برای بیماران بستری در ICU	۹
					۱۰۰ درصد						پوشش ورود اطلاعات رژیم غذایی بیماران در HIS بیمارستان	۱۰
					۱۰۰ درصد						میزان توزیع حداقل ۲ نوبت میان وعده برای گروه های آسیب پذیر	۱۱
					۱۰۰ درصد						میزان آشپزخانه فعال در بیمارستانها	۱۲

					۱۰۰ درصد						پوشش استفاده از ظروف قابل شستشو در توزیع غذای بیماران بستری غیر ایزوله و غیر عفونی	۱۳
					۱۰۰ درصد بخش ها						پوشش استفاده از تrolley های گرمخانه دار در کلیه بخش های بستری	۱۴
					۱۰۰ درصد						پوشش استفاده از تجهیزات پخت صنعتی در آشپزخانه بیمارستانها	۱۵
					-قابل تغییر- /درصد						میزان بیمارانی که طی ۶ ماه گذشته در زمان ترخیص، مشاوره و رژیم درمانی دریافت کرده اند	۱۶
											میزان امتیاز اعتبار بخشی بخش تغذیه	۱۷
					۱۰۰ درصد						میزان رضایتمندی بیماران از مشاوره تغذیه	۱۸
					۱۰۰ درصد						میزان رضایتمندی بیماران از خدمات غذایی	۱۹